

1 בתחילת פרשת השבוע נאמר אודות תרומת הדברים הנחוצים למלאכת
 2 המשכן, "וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל בני ישראל":
 3 ויקחו לי תרומה וגו'¹. ומדייק אדמו"ר ה'צמח צדק'
 4 במאמרו דבור-המתחיל הפותח בפסוק הזה שנגאמר בשבת
 5 פרשת תרומה בשנת תר"ה,
 6 לפני מאה ועשרים שנה מעת
 7 אמירת מאמר זה על-ידי הרבי בשנת
 8 תשכ"ה (בפיכ"ל² כך של מאמרי
 9 חסידות כתובים בכתב-יד שצדין
 10 באותה שעה, בשנת תשכ"ה לא
 11 נדפס, ומקוים שיודפס בעזר
 12 ה'יתברך³), דצריך להבין
 13 מה שנגאמר כאן בפסוקים אלו
 14 בתחילת פרשת תרומה שלש
 15 תרומות, ויקחו לי תרומה,
 16 תקחו את תרומתי, וזאת
 17 התרומה אשר תקחו מאתם
 18 ויש להבין מהו העניין של כל אחת
 19 משלוש התרומות.
 20 ויש להוסיף בזה, שבש"ש
 21 התרומות גופא עצמן, נאמר
 22 תחלה "ויקחו לי תרומה",
 23 ורק לאחרי-זה מוסיף הכתוב
 24 ואומר "מאת כל איש אשר
 25 ידבנו לבו תקחו את
 26 תרומתי". והינו, שמה
 27 שפיתוב "ויקחו לי תרומה"
 28 (תרומה הראשונה) אינו
 29 באופן ד'אשר ידבנו לבו',
 30 וצריך להבין טעם הדבר מדוע
 31 בתרומה הראשונה לא נזכר עניין
 32 נדיבות הלב?
 33 גם צריך להבין מה שנגאמר
 34 "ויקחו לי תרומה",
 35 דלכאורה הנה-ליה-למימר
 36 היה לו (לפסוק) לומר "ויתנו לי
 37 תרומה" שהרי בני ישראל נותנים
 38 את התרומות למשכן ומדוע נזכר כאן
 39 לשון לקיחה ולא לשון נתינה?
 40 ויש להוסיף ולדייק גם במה
 41 שפיתוב "ויקחו לי תרומה",

**בס"ד. שבת פרשת תרומה, ד'
 אדר-ראשון, ה'תשכ"ה
 (הנחה בלתי מוגה)**

"לי" דיקא הכתוב מדייק ואומר "לי" (ולא "למשכן" וכד'), וכפירוש
 רש"י: "לי" לשמי לשמו של הקדוש-ברוך-הוא, וצריך להבין
 הענין הפנימי בזה⁴.
 (ב) ומביא ה'צמח צדק' במאמרו הנזכר מאמר רבותינו ז"ל
 ב'רבות' מדרש רבה פרשת
 תרומה⁵ על הפסוק ויקחו לי
 תרומה, המדרש מביא בהקשר זה
 את הפסוק בשיר השירים' בו הקדוש-
 ברוך-הוא אומר לבני ישראל "פתחי
 לי אחותי רעיתי"⁶, ומבקש,
 כביכול, להיכנס לביתם, וכך גם לגבי
 עשיית המשכן, הקדוש-ברוך-הוא
 אומר לבני ישראל עד מתי אהיה
 מתהלך בלא בית "שראשי נמלא
 טל" כו' אלא עשו לי מקדש
 שלא אהיה בחוץ.
 והענין הפנימי בזה, דהנה
 פונת הצווי ויקחו לי תרומה
 גו' היא בשביל עשית
 המקדש מהדברים המפורטים
 בפסוק שאותם יש להביא כתרומה
 (זהב, כסף ונחושת וכן הלאה), כמו
 שפיתוב בהמשך הכתובים⁷
 ועשו לי מקדש ושכנתי
 בתוכם, שזהו עשיית מקום ראוי
 להשראת השכינה כללות הענין
 דעבודת האדם בעולם הזה
 שעל-ידי-זה עשיית המשכן
 והמקדש שבהם תשרה השכינה
 נשלמת פונת הבריאה המטרה
 והתכלית של בריאת העולם הזה
 שנתאנה הקב"ה להיות לו
 יתברך דינה בפתחונים⁸
 שדווקא בעולם הזה הנחות והתחתון
 יהיה מקום של 'דירה' לגילוי והשראת
 מקדש שלא אהיה בחוץ. והענין בזה, דהנה פונת הצווי ויקחו לי תרומה גו'
 היא בשביל עשית המקדש, כמו שפיתוב בהמשך הכתובים⁷ ועשו לי מקדש
 ושכנתי בתוכם, שזהו כללות הענין דעבודת האדם שעל-ידי-זה נשלמת פונת
 הבריאה שנתאנה הקב"ה להיות לו יתברך דינה בפתחונים⁸. וכדאיתא

(1) ריש פרשתנו. (2) צויין ברשימת מאמרי דא"ח של הצ"צ (קה"ת תשנ"ד) ע' סה. (3) נדפס לאח"ז באוה"ת פרשתנו ע' א'שנט ואילך. (4) ראה גם הביאור בפירש"י שנתבאר בשיחות שלפני המאמר (נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 284 ואילך). (5) שמו"ר פל"ג, ג. (6) שה"ש ה, ב. (7) פרשתנו כה, ח. (8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

1 השכינה. וכדאיתא כפי שמוכח במדרש⁹ אמרתי לכם ויקחו
 2 לי תרומה בשביל שאדור ביניכם, ויעשו לי מקדש
 3 כפיכול אמר הקב"ה: קחו אותי ואדור ביניכם בעולם הזה,
 4 בו נמצאים בני ישראל העובדים את ה'.
 5 והנה, סדר העבודה של עבודת
 6 האדם להביא השראת וגילוי השכינה
 7 בעולם הוא, שתחלה צריכה
 8 להיות אתערוותא-דלעילא
 9 התעוררות מלמעלה, מצידו של
 10 הקדוש-ברוך-הוא כדי לעורר את
 11 האתערוותא-דלתתא התעוררות
 12 מלמטה, מצד האדם, להתקרב
 13 לאלוקות, שזהו מה שכתוב⁶
 14 קול דודי דופק פתחי לי גו'
 15 הקדוש-ברוך-הוא (הנקרא בשיר
 16 השירים 'דוד') בא מלמעלה ודופק'
 17 בדלת, כפיכול, כדי לעורר את בני
 18 ישראל הנמצאים למטה.
 19 וזהו גם מה שנגאמר 'ויקחו
 20 לי (תרומה)', שהוא לשון
 21 הכתוב 'לי' כמו 'פתחי לי',
 22 דהינו לקחת ולקבל את
 23 ההתעוררות שנגמשת
 24 מלמעלה, ולכן תרומה זו נאמרה
 25 בלשון 'לקיחה' ולא בלשון 'נתינה', כי
 26 על ידה האדם הנותן את התרומה
 27 'לוקח' ומקבל התעוררות מלמעלה.
 28 ויש לבאר זה ענין ההתעוררות
 29 מלמעלה כדי לעורר את האדם למטה
 30 על-פי הידוע בתורת החסידות
 31 ממאמר הבעל-שם-טוב
 32 נשמתו-עדן¹⁰ בענין היפת
 33 קולי מלמעלה שמתקנות שובו
 34 בנים¹¹, דלכאורה קשה, הרי
 35 לא נשמע קול הפרושים הללו
 36 הקוראים לשוב בתשובה לשום
 37 אדם, ואם-כן מהי הפעולה
 38 של הפרושים הללו ומה התועלת
 39 בהם?
 40 ועונה הבעל-שם-טוב:
 41 אף הענין הוא, דלפעמים נופלים לאדם הרהורי תשובה

ביאור בדרך אפשר

פתאום, מבלי שהכין את עצמו מצידו לכך, שזהו מצד
 ההשפעה של הפרושים העליונים על נשמתו.
 אמנם עדין צריך להבין, שהרי הענין ד'בת קולי' שמתקנות
 כו' הוא כמאמר חכמינו ז"ל ככל יום, ואף-על-פי-כן ידע
 איניש בנפשיה האדם יודע
 בעצמו שיכולים לעבור פמה
 וכמה ימים מבלי שיפלו לו
 הרהורי תשובה רחמנא-
 ליצלן ואם כן חוזרת השאלה מה
 התועלת בכרוזים הללו?
 אף הענין הוא, כמאמר
 רבותינו ז"ל¹² אף-על-גב
 דאיהו לא חזי, מזליהו חזי,
 על הכתוב "וראיתי אני דניאל לבדי את
 המראה, והאנשים אשר היו עמי לא
 ראו את המראה [שראה דניאל
 בנבואה] אבל חרדה גדולה נפלה
 עליהם ויברחו בהיחבא", שואלת
 הגמרא: כיוון שלא ראו, למה נבהלו?
 ועונה: אף על פי שהם לא ראו, המזל
 שלהם ראה, הינו, שימזל' שורש
 ועצם הנשמה שלמעלה החלק
 העצמי והפנימי של הנשמה שנסאר
 למעלה ואינו יורד ומתלבש בגוף,
 שומעת בכל יום את הפרושים
 העליונים הקוראים לבני האדם
 לשוב בתשובה, שזוהי
 ההתעוררות שנגמשת
 מלמעלה. אלא שבשביל זה
 כדי שהתעוררות מלמעלה אכן תפעל
 את פעולתה צריך להיות הענין
 ד'פתחי לי' מצד האדם למטה,
 "ויקחו לי", לקחת ולקבל
 את ההתעוררות שנגמשת
 מלמעלה.
 ועל-פי-זה יובן מה שנגאמר
 בפסוקים אלה העוסקים בתרומת
 המשכן "ויקחו לי" למרות שבני
 ישראל נותנים את התרומה, ולא
 נאמר "ויתנו לי" שלכאורה הוא
 לשון מתאים יותר לענין התרומה, כיון שענין זה של ההתעוררות למטה

(9) ויק"ר פ"ל, יג. 10) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סק"א-ב. וש"נ. 11) ראה חגיגה טו, א. 12) מגילה ג, סע"א. וש"נ.

ויקחו לי תרומה וגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שבאה כתוצאה מפעולת הכרוזים העליונים אינו עבודתו של האדם,
2 אלא מה שלוקח ומקבל את ההתעוררות שנמשכת מלמעלה.
3 ומטעם זה לא נאמר כאן בתרומה הראשונה בה נאמר "ויקחו לי
4 תרומה" הענין ד'ידבנו לבו" כפי שזכר בתרומה השנייה בכתוב
5 "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו
6 את תרומתי", פי ההתעוררות
7 שנמשכת מלמעלה אינה
8 תלויה באופן עבודת האדם
9 ולא בנדיבות לבו, שהרי כל ענינה
10 הוא אתערותא דלעילא
11 התעוררות מלמטה דוקא. וזהו גם
12 הטעם הפנימי על מה שנאמר
13 "ויקחו לי" דוקא, כמאמר
14 רבותינו ז"ל¹³ "ויקחו
15 תרומה" אין כתיב כאן, אלא
16 "ויקחו לי", פל מקום
17 שנאמר "לי" הרי זה קנים
18 לעולם ולעולמי עולמים
19 בקיום נצחי, ובמקום אחר¹⁴
20 איתא מובא ענין זה של הנצחיות
21 בקשר לביטוי "לי": פל מקום
22 שנאמר "לי" אינו זו לעולם,
23 לא בעולם הזה ולא לעולם
24 הבא, דכיון שזהו ענין שאינו תלוי בעבודת
25 תלוי בעבודת האדם שלא תמיד
26 היא באותו מצב ובאותה מדינה,
27 ובא אתערותא דלעילא,
28 לכן לא שך בו שינויים כלל
29 שהרי למעלה באלוקות הכול נצחי
30 ותמיד בכל התוקף, והוא קנים
31 ואינו זו ואינו משתנה לעולם
32 ולעולמי עולמים.
33 אמנם האדם לא אמור להסתפק
34 בהתעוררות שהוא מקבל מלמעלה
35 אלא לא אחרי שישנו הענין
36 דאתערותא דלעילא (שזהו
37 ענין "ויקחו לי תרומה"
38 כנ"ל), צריכה להיות גם
39 עבודת האדם באופן של
40 אתערותא דלתתא, התעוררות
41 מלמטה, מצד האדם עצמו, שעל זה
42 נאמר בהמשך הכתוב "כל
43 איש אשר ידבנו לבו" גו' כי

1 אינו עבודתו של האדם, אלא מה שלוקח את
2 ההתעוררות שנמשכת מלמעלה. ומטעם זה לא
3 נאמר כאן הענין ד'ידבנו לבו", פי ההתעוררות
4 שנמשכת מלמעלה אינה תלויה באופן עבודת
5 האדם, שהרי פל ענינה הוא אתערותא דלעילא
6 דוקא. וזהו גם מה שנאמר "ויקחו לי" דוקא,
7 כמאמר רבותינו ז"ל¹³ "ויקחו תרומה" אין
8 כתיב כאן, אלא "ויקחו לי", פל מקום שנאמר
9 "לי" הרי זה קנים לעולם ולעולמי עולמים,
10 ובמקום אחר¹⁴ איתא: פל מקום שנאמר "לי"
11 אינו זו לעולם, לא בעולם הזה ולא לעולם
12 הבא, דכיון שזהו ענין שאינו תלוי בעבודת
13 האדם, ובא באתערותא דלעילא, לכן לא שך
14 בו שינויים כלל, והוא קנים ואינו זו לעולם
15 ולעולמי עולמים.
16 אמנם לא אחרי שישנו הענין דאתערותא-
17 דלעילא (שזהו ענין "ויקחו לי תרומה"
18 כנ"ל), צריכה להיות גם עבודת האדם באופן
19 של אתערותא דלתתא, שעל זה נאמר בהמשך
20 הכתוב "כל איש אשר ידבנו לבו" גו'. והענין
21 בזה, דאף-על-פי שהאתערותא דלעילא היא
22 בעילוי גדול יותר שלא בערך מהאתערותא-
23 דלתתא, מפל-מקום לא מספיק שתהיה העבודה
24 מצד אתערותא דלעילא בלבד, אלא צריך
25 להיות גם הענין דאתערותא דלתתא, וכמבאר
26 ב'לקוטי תורה'¹⁵ שפאשר העבודה היא מצד
27 אתערותא דלעילא בלבד, כיון שזהו מה
28 שנתעורר מלמעלה מבלי שהכין לבו תחלה,
29 הנה אחר-כך חולפת ועוברת ההתעוררות ואין לה קיום, ולכן צריכה להיות
30 גם העבודה באופן של אתערותא דלתתא, שזהו ענין "כל איש אשר ידבנו
31 לבו" גו'.

1 (ג) ובאור הענין בפרטיות
2 יותר בעבודת האדם גופא
3 עצמה, היינו כפי ששני האופנים
4 האמורים, "אתערותא דלעילא"
5 ו"אתערותא דלתתא" באים לידי ביטוי
6 בעבודת האדם עצמה דהנה בענין

(13) ספרי בהעלותך יא, טז. יל"ש פרשתנו רמז שסד. (14) ויק"ר פ"ב, ב. (15) ויקרא ב, ב ואילך.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

1 "תְּרוּמָה" אֵימָא מובא בַּזְהַר¹⁶ שְׁנֵי פִירוּשִׁים¹⁷. פִּירוּשׁ
 2 אַחַד, שְׁתְּרוּמָה הוּא אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ', שְׁקָאֵי שִׁמְכוּן עַל
 3 הַתּוֹרָה שְׁנִתְּנָה לְאַרְבַּעִים יוֹם שִׁבְחָהּ הִיא מִשָּׁה רַבְנָה בְּהַר כַּדִּי
 4 לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵאֵת הַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וּפִירוּשׁ שְׁנֵי, שְׁתְּרוּמָה
 5 הוּא אוֹתִיּוֹת דּוּמוֹת לְאוֹתִיּוֹת שְׁנֵי
 6 הַמִּילִים תְּרֵי מִמָּאָה¹⁸, שְׁתֵּים
 7 מִתּוֹךְ מֵאָה, וְקָאֵי וְהַכוּנָה עַל
 8 שְׁתֵּי פְעָמִים שִׁבְחָהּ אוֹמְרִים
 9 קְרִיאַת-שְׁמַע בְּכָל יוֹם שְׁחֲרִית
 10 וְעֶרְבִית (כִּפִּי שְׁאוּמְרִים בְּכַתְרֵי שֶׁל
 11 תְּפִילַת מוֹסֵף בְּשַׁבְּתוֹת וְחַגִּים "עֶרְב
 12 וּבִקְרָא בְּכָל יוֹם תְּמִיד פְּעָמִים
 13 בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים"¹⁹)
 14 שְׁבֻכָל פְּעַם שְׁאוּמְרִים קְרִיאַת
 15 שְׁמַע יֵשׁ מ"ט אֶתְּוֹן אַרְבַּעִים
 16 וְתַשַּׁע אוֹתִיּוֹת, כ"ה אוֹתִיּוֹת
 17 דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹי אֶלְקִינוּ
 18 הַיּוֹי אַחַד, וְכ"ד אוֹתִיּוֹת
 19 דְּבִרְוֹן שְׁם כְּבוֹד מְלְכוּתוֹ
 20 לְעוֹלָם וְעַד, וּשְׁתֵּי פְעָמִים מ"ט הֵם צ"ח, וְעַדִּין חֹסֵר
 11 תְּרֵי מִמָּאָה, שֶׁהוּא עֲנִין הַ"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
 12 שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית. וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּהַנְּהָ, תּוֹרָה הִיא
 13 בְּאוֹפֵן שֶׁל הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעָלָה לְמִטָּה, כְּמוֹ
 14 שְׁכַתּוֹב²⁰ כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דְּבִרְתֵי עִמְכֶם, וְנִקְרָאת
 15 לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם²¹, וְכַתִּיב²² הֲלֹא פֶה דְּבָרֵי כְּאֵשׁ,
 16 מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טוּמְאָה, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה אֵין
 17 מְקַבְּלִין טוּמְאָה²³. מַה-שְּׂאִין-בֶּן הָעֲנִין דְּקְרִיאַת-
 18 שְׁמַע "לְמַסּוֹר נֶפֶשׁוֹ בְּאַחַד" הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁל
 19 הַעֲלָאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה. וְזֶהוּ עֲנִין "וַיִּקְחוּ לִי
 20 תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת
 21 תְּרוּמַתִּי", דְּמָה שְׁכַתּוֹב "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",
 22 בְּאוֹפֵן שֶׁל אֲתַעְרוּתָא-דְּלַעֲיָלָא (פְּנ"ל סְעִיף ב).
 23 הוּא הַפִּירוּשׁ הַרְאָשׁוֹן בְּ"תְּרוּמָה", שְׁקָאֵי עַל
 24 הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעָלָה
 25 לְמִטָּה. וְמָה שְׁכַתּוֹב "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ
 26 לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי", שְׁזֶהוּ עֲנִין עֲבוּדַת
 27 הָאָדָם בְּאַתְעָרוּתָא-דְּלַתְתָּא, הוּא הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנֵי
 28 בְּ"תְּרוּמָה" שְׁקָאֵי עַל הַ"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
 29 וּמִכֵּל זֶה מוּבָן וּמוֹדָג שֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה
 30 מִלְּמַעְלָה, מֵאֲלוֹקוֹת. מַה-שְּׂאִין-בֶּן
 31 הָעֲנִין דְּקְרִיאַת-שְׁמַע "לְמַסּוֹר
 32 נֶפֶשׁוֹ בְּאַחַד" הוּא בְּאוֹפֵן

ביאור בדרך אפשר

43 שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' וּמִתְקַרֵּב לְאֲלוֹקוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַעֲלָאָה הַתְּעוּלוֹת
 44 מְלַמְטָה לְמַעְלָה.
 45 וְזֶהוּ עֲנִין "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ
 46 תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי", הֵינּוּ שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר עַל עֲבוּדַת הָאָדָם בְּשְׁנֵי
 47 הָאוֹפְנִים הָאוּמְרִים (הַמְשַׁכָּה מְלַמְעָלָה
 48 לְמִטָּה וְהַעֲלָאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה) דְּמָה
 49 שְׁכַתּוֹב "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",
 50 בְּאוֹפֵן שֶׁל אֲתַעְרוּתָא-
 51 דְּלַעֲיָלָא (פְּנ"ל סְעִיף ב),
 52 שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל וְלוֹקַח אֶת הַתְּעוּרוֹת
 53 מִלְּמַעְלָה הוּא הַפִּירוּשׁ הַרְאָשׁוֹן
 54 בְּ"תְּרוּמָה", שְׁקָאֵי הַמְּכוּן עַל
 55 הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל
 56 הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעָלָה לְמִטָּה וְהִיא
 57 עֲבוּדַת הָאָדָם כְּתוּצָאָה מֵ"אַתְעָרוּתָא
 58 דְּלַעֲיָלָא", כְּמִבּוּאָר לַעֲיָל. וְמָה
 59 שְׁכַתּוֹב "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
 60 יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת
 61 תְּרוּמַתִּי", שְׁזֶהוּ עֲנִין עֲבוּדַת
 62 הָאָדָם בְּאַתְעָרוּתָא-דְּלַתְתָּא,
 63 וְבוּזָה מוֹדָגֶשׁת גְּדִיבוּת הַלֵּב שֶׁל הָאָדָם
 64 (כְּשׁוֹנָה מֵ"אַתְעָרוּתָא דְּלַעֲיָלָא" שִׁיכוּלָה
 65 לְהִיּוֹת גַּם מִבְּלֵי שֶׁהַכִּין לְבוֹ, כְּאִמּוֹר
 66 לַעֲיָל) הוּא הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנֵי
 67 בְּ"תְּרוּמָה" שְׁקָאֵי מְכוּן עַל
 68 הַ"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
 69 שֶׁהִיא עֲבוּדַת ה' בְּאוֹפֵן שֶׁל
 70 הַעֲלָאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה
 71 כְּמִבּוּאָר לַעֲיָל.
 72 וְעוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, דְּמָה שְׁכַתּוֹב
 73 "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי" הַתּוֹרָה
 74 הַשְּׁלִישִׁית הַמוּזְכֶּרֶת כֹּאן קָאֵי מְכוּן
 75 גַּם עַל עֲנִין הַתּוֹרָה, כִּי אִף-
 76 עַל-פִּי שְׁעֲנִין הַתּוֹרָה מְרוּמָז
 77 בְּפִסּוּק "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה"
 78 שֶׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַעֲלָאָה
 79 מְלַמְטָה לְמַעְלָה.
 80 וְעוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, דְּמָה שְׁכַתּוֹב "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי" קָאֵי גַּם עַל עֲנִין הַתּוֹרָה,
 81 כִּי אִף-עַל-פִּי שְׁעֲנִין הַתּוֹרָה מְרוּמָז בְּפִסּוּק "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה" (פְּנ"ל),

(16) ח"ג קעט, א. 17) ראה אוה"ת שם ס"ע אשנה ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רב ואילך. תש"ט ע' 150 ואילך. 18) ראה תרומות פ"ד מ"ג. 19) נוסח קדושת כתר דמוסף שבת ויו"ט. 20) יתרו כ, יט. 21) בשלח טז, ד. וראה של"ה במסכת פסחים שלו קסה, ב. 22) ירמי' כג, כט. 23) ברכות כב, א.

ויקחו לי תרומה וגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התרומה הראשונה הנזכרת בפסוק (פנ"ל), הרי ידוע²⁴ בדברי חכמינו
 2 ז"ל ובתורת החסידות שיש מעלה בלימוד התורה אחר התפלה
 3 לגבי לימוד התורה שקודם התפלה, כמו שאמר אבא
 4 בנמיין על "תפילתי שתהא סמוכה למטתי"²⁵ מיד בקומו
 5 מהשינה, ללא הפסק בינתיים אפילו
 6 בלימוד התורה. ועל-פי-זה יש
 7 לומר בפירוש "מאת כל איש
 8 אשר ידבנו לבו תקחו את
 9 תרומתי", שעל-ידי העבודה
 10 דקריאת-שמע ותפלה באופן
 11 ד"ידבנו לבו", עבודה של
 12 "אתערותא דלתתא" והעלאה מלמטה
 13 למעלה, כמבואר לעיל, נעשה
 14 לימוד התורה שענינו "אתערותא
 15 דלעילא" והמשכה מלמעלה למטה,
 16 באופן נעלה יותר כמבואר
 17 בחסידות ש"אתערותא דלעילא"
 18 שקדמה לה "אתערותא דלתתא"
 19 (לאחר שהכין לבו כמבואר לעיל
 20 כמעלת התרומה שבאה מתוך נדיבות
 21 לב) נעלית על "אתערותא דלעילא"
 22 שבאה לאדם מבלי שקדמה לה
 23 "אתערותא דלתתא", והוא ענין
 24 "תקחו את תרומתי",
 25 "תרומתי" ממש שעל-ידי התורה
 26 נמשכת לאדם והוא 'לוקח' ומקבל
 27 התערורות מהקדוש-ברוך-הוא בעצמו,
 28 להיות שהתורה שלומד תהיה דבר
 29 הו"ו אשר שמתו בפיה²⁶,
 30 תען לשוני אמרתך²⁷ כמאמר
 31 חכמינו ז"ל שפסוק זה רומז ללימוד
 32 התורה באופן נעלה, כאשר הלומד הוא
 33 "כעונה אחר הקורא" שניכר בלימודו
 34 שהתורה היא תורת ה' והוא חוזר על
 35 דברי ה'. ולאחרי כל זה, אחרי
 36 התפילה ("אתערותא דלתתא" שאחרי
 37 ה"אתערותא דלעילא" הראשונה)
 38 והתורה (ה"אתערותא דלעילא"
 39 שקדמה לה "אתערותא דלתתא")
 40 באה פללות העבודה דקיום

המצות, כולל גם העבודה בעניני הרשות באופן ש"כל
 מעשיך יהיו לשם שמים"²⁸ ו"בכל דרכיך דעהו"²⁹, שעל
 ידי זה האדם עובד את ה' ומחזיר קדושה בעולם אפילו בעיניו
 העולם שעל זה נאמר בפסוק 'תרומה' פעם נוספת, "וזאת התרומה
 אשר תקחו מאתם" וגו'³⁰.

(ד) והנה, נוסף על פללות הענין דויקחו לי תרומה גו' כפי שהוא בעבודת האדם (פנ"ל בארוכה), ישנו גם הענין דויקחו לי תרומה גו' שתכליתו הוא "ועשו לי מקדש גו' ויהי מקדש גו' כפי שהוא בגשמיות כפשוטו בנין משכן ומקדש כפשוטו שבו תהיה התגלות והשראת השכינה. אף לגבי המקדש הגשמי עדין צריך להבין³¹ מה שנאמר ויקחו לי תרומה גו', ועשו לי מקדש גו', "לי" דיקא, דכל מקום שנאמר "לי" אינו זו לעולם לא בעולם הזה ולא לעולם הבא, והרי עכשו ליכא אין בית המקדש ואם כן מהי משמעות הדברים שהמקדש הוא נצחי וקיים לעולם?

אף הענין בזה, כמו שכתוב במהרמ"א³² פירוש מורנו הרב רבי משה אלשיך על התורה שמקדש העליון הבחינה הרוחנית של בית המקדש הנקרא מקדש אדני³³, כלשון הכתוב בשירת הים מחובר ממש למקדש התחתון הגשמי, וכמו בענין עיר שחוברה לה יחדיו³⁴, שירושלים של מעלה הרוחנית מחוברת עם ירושלים של מטה הגשמית³⁵. וזהו ש"אינו זו המקדש, ולאמתו של דבר אין בו שינוי אלא הוא קיים גם בעולם הזה", שמקדש העליון מאיר

(24) ראה לקו"ת ברכה צו, ב. (25) ברכות ה, ב. (26) ע"פ ישעי' נט, כא. (27) תהלים קיט, קעב. וראה תו"א יתרו סז, ב. (28) אבות פ"ב מ"ב. (29) משלי ג, ו. (30) ראה אוה"ת תרומה ע' א'תיג. לקו"ש חט"ז ע' 293. (31) ראה גם אוה"ת שם ע' א'תכד ואילך. ס"ע א'תמב. ד"ה ועשו לי מקדש תשמ"ג. ובכ"מ. (32) ר"מ אלשיך בפירושו עה"ת - תרומה כה, ח. (33) בשלח טו, יז. (34) תהלים קכב, ג. (35) ראה תענית ה, א ובחדא"ג מהרש"א. בענין זה נזכר גם מאמר רו"ל (תענית שם) נשבע הקב"ה שאינו נכנס בירושלים (ובית-המקדש) של מעלה עד שיכנס בירושלים (ובית-המקדש) של מטה.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

גם עכשו ברוחניות.

1 ויש להוסיף בזה גם בנוגע לבית-המקדש הגשמי שבעצם גם
 2 הוא קיים בקיום נצחי, דאף שבית-המקדש הגשמי חרב, הן בית
 3 ראשון שאומות העולם העבירו את התקרה, ועל-אחת-
 4 במה-וכמה בית שני שחורבנו
 5 היה באופן ד"ערו ערו עד
 6 היסוד בה"36 והרסו את הבניין
 7 הגשמי לגמרי, מפל-מקום בנוגע
 8 למשפן (דאיקרי שנקרא
 9 מקדש³⁷) אמרו חכמינו
 10 ז"ל³⁸ שנגנו תחת מחילות
 11 של היכל, ואם-כן קימת
 12 מציאותו של המשפן גם
 13 בגשמיות, אלא שהוא גנוז
 14 בהעלם וצריך לחפשו כו'
 15 וקימו הנצחי של המשכן בגשמיות
 16 מבטא את השראת השכינה במשכן
 17 ובמקדש באופן נצחי שאינו זו לעולם.
 18 ועוד זאת, שמי שהוא
 19 במעמד ומצב של נשמה
 20 דאצילות, מי שיש לו נשמה נעלית
 21 ששורשה מעולם האצילות (הראשון
 22 והנעלה ביותר מבין ארבעת העולמות
 23 הרוחניים אצילות-בריאה-יצירה-עשיה)
 24 יכול לראותו את המשכן הקיים
 25 בגשמיות בפועל גם בהיותו
 26 בהעלם, ומי שאינו רואה
 27 זאת הרי זה לא מפני חסרון
 28 כלשהו בקימו הנצחי של המשכן אלא
 29 בגלל פחיתות מעמדו ומצבו
 30 הרוחני של האדם, ובפרט מצד
 31 ענינים של חטאים ועונות
 32 כו', שאז אם האדם חטא צריך
 33 להתנגע יותר בעבודה הרוחנית
 34 [על-דרך מה שכתב אדמו"ר
 35 הזקן³⁹ שמצד הענין
 36 ד"עונותיכם מבדילים",
 37 צריך להתנגע יותר כדי לבא
 38 לענין היראה, כמו שכתוב⁴⁰
 39 כמטמונים תחפשוה, כדרך
 40 שמתפש אדם מטמון ואוצר
 41 הטמון בתחתיות הארץ,

ביאור בדרך אפשר

שחופר אחריו ביגיעה עצומה כך גם ברוחניות כדי להתחבר
 לדברים נעלמים יש צורך ביגיעה ומי שיש לו חטאים ועוונות המעלימים
 ומסתירים, צריך להתייגע יותר, וצריך גם מלבד היגיעה מצידו לבקש
 מה-יתברך שיפקח את עיניו ויראה כו'. וכיון שגם עכשו
 קימת מציאותו של המשפן
 גם בגשמיות אלא שהוא
 בהעלם, הרי נקל יותר
 להמשיך את בית-המקדש
 הגשמי בפועל ובגלוי מאשר
 אילו לא הייתה קימת
 מציאותו של המשפן
 בגשמיות, שאז היו צריכים
 עבודה ויגיעה רבה שלא
 בערך כדי להמשיכו
 בגשמיות אבל כיוון שמציאות
 המשכן קיימת בגשמיות תמיד,
 המשכת המקדש בגשמיות קלה יותר
 כי אין זה חידוש גמור אלא המשך
 לדבר שכבר ישנו במציאות. וזהו
 שנאמר ויקחו לי תרומה גו'
 ועשו לי מקדש גו', "לי"
 דיקא, שאינו זו לעולם, ולכן
 התורה מדגישה את ענין הנצחיות
 בציווי על התרומות למלאכת המשכן
 כיון שגם עכשו קימת
 מציאותו של המשפן
 בגשמיות, אלא שהוא
 בהעלם כו'. ועל-דרך
 המבאר במאמר אדמו"ר
 הזקן עם הגהות ה'צמח
 צדק'⁴¹ (שנזכר במאמרים
 שלפני-זה⁴²) בנוגע לסדר
 הברכות בתפלה שתקנו אנשי
 כנסת הגדולה, רופא חולים

ויגיעה רבה שלא בערך כדי להמשיכו בגשמיות. וזהו שנאמר ויקחו לי
 תרומה גו' ועשו לי מקדש גו', "לי" דיקא, שאינו זו לעולם, כיון שגם עכשו
 קימת מציאותו של המשפן בגשמיות, אלא שהוא בהעלם כו'. ועל-דרך
 המבאר במאמר אדמו"ר הזקן עם הגהות ה'צמח צדק'⁴¹ (שנזכר במאמרים
 שלפני-זה⁴²) בנוגע לסדר הברכות בתפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, רופא

(36) תהלים קלז, ז. וראה ירושלמי יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים עה"פ. (37) עירובין ב, סע"א. (38) סוטה ט, סע"א. (39) תניא פמ"ב (סט, סע"ב ואילך). (40) משלי ב, ד. (41) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ע' שפב. אוה"ת ענינים ע' קכב. (42) ד"ה ויגש אליו יהודה פ"ו (תורת מנחם - התועדויות חמ"ב ע' 84). וראה גם תורת מנחם - ספר המאמרים ניסן ע' קפד.

ויקחו לי תרומה וגו'

יא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1	וּמִבְרַךְ הַשָּׁנִים וְכִי־צֵא בָּזָה, דְּלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוּבָן, הֲרִי אָנוּ	1	וְעַל־דִּרְךָ־זֶה מוּבָן גַּם בְּנוֹגַע לְמִשְׁכָּן שְׁנִמְצָא בְּהֶעֱלֵם כּוֹי'
2	רוֹאִים שְׁלֹפְעָמִים לֹא מִתְקַיְּמֹת הַבְּרָכוֹת בְּפוּעַל מִמֶּשׁ,	2	אֲבָל מִכֹּל־מִקּוֹם מִצִּיאֹתוֹ נִצְחִית. וְזֶהוּ גַם מָה שֶׁפְּתוּב בְּמֵאֲמָר
3	שְׁלֹא נִתְרַפָּא הַחֹלָה כּוֹי, וְאִיךָ תִּקְנוּ אֲנָשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה	3	חֲסִידוֹת שֶׁל רַבִּי הֲלֵל מִפֶּאֲרִיטְשׁ ⁴³ בְּשֵׁם אֲדִמּוֹ"ר הַזֶּקֶן,
4	שְׂיֵהֶיָה חֶסֶד־וְשְׁלוֹם בְּרִכָּה לְבִטְלָה [וְאֵין לְתַרְץ שְׂהַבְּרָכוֹת	4	שְׁלִפְנֵי נְשָׁמוֹת הַגְּבוּהוֹת כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי - לֹא
5	מִתְקַיְּמֹת בְּרוּחָנִיּוֹת הָעֲנִינִים,	5	נִחְרַב הַבַּיִת כָּלֵל כּוֹי ⁴⁴ כִּי
6	שְׂהֲרִי הַבְּקָשׁוֹת שְׁבִתְפֻלָּה הֵן	6	לִגְבִּיהֶם אֵין הֶעֱלֵם וְהִסְתֵּר. וְגַם מָה
7	עַל פְּשָׁטוֹת הָעֲנִינִים	7	שֶׁנִּמְצָא בְּהֶעֱלֵם, גְּלוּי לֵהֵם (וְכִפִּי שֶׁנִּזְכָּר
8	בְּגִשְׁמִיּוֹת רְפוּאָה וּפְרִנְסָה	8	לְעִיל לִגְבִּי מִי שֶׁהוּא נִשְׁמָה דֹאֲצִילוֹת
9	כִּפְשׁוּטָן]?	9	וּבִיכּוּלָתוֹ לְרֹאוֹת גַּם מָה שֶׁנֶּעֱלַם).
10	אִךָ הָעֲנִינִן הוּא, שְׂיִכּוּל לְהִיּוֹת	10	חוֹלִים וּמִבְרַךְ הַשָּׁנִים וְכִי־צֵא בָּזָה, דְּלִכְאוּרָה
11	שְׂהֵהִמְשָׁכָה אֲכָן נִמְשַׁכְתָּ אֲבָל	11	אֵינוֹ מוּבָן, הֲרִי אָנוּ רוֹאִים שְׁלֹפְעָמִים לֹא
12	נִשְׁאָרָת בְּהֶעֱלֵם וְאֵינָה בָּאָה	12	מִתְקַיְּמֹת הַבְּרָכוֹת בְּפוּעַל מִמֶּשׁ, שְׁלֹא נִתְרַפָּא
13	בְּגִלוּי, וְלִכְּן אֵינָה נִקְרָאת	13	הַחֹלָה כּוֹי, וְאִיךָ תִּקְנוּ אֲנָשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה
14	תְּפִלַּת שְׂוֹא חֶסֶד־וְשְׁלוֹם, וְלִכְּן	14	שְׂיֵהֶיָה חֶסֶד־וְשְׁלוֹם בְּרִכָּה לְבִטְלָה [וְאֵין לְתַרְץ
15	הַבְּרָכָה אֵינָה לְבִטְלָה, כִּי בְּוִדָּאֵי	15	שְׂהַבְּרָכוֹת מִתְקַיְּמֹת בְּרוּחָנִיּוֹת הָעֲנִינִים, שְׂהֲרִי הַבְּקָשׁוֹת שְׁבִתְפֻלָּה הֵן עַל
16	הַמְּשִׁיף עָלָיו בְּחִינַת רְפוּאָה	16	פְּשָׁטוֹת הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת]. אִךָ הָעֲנִינִן הוּא, שְׂיִכּוּל לְהִיּוֹת שְׂהֵהִמְשָׁכָה נִשְׁאָרָת
17	כּוֹי' (גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת), רַק שְׁלֹא	17	בְּהֶעֱלֵם וְאֵינָה בָּאָה בְּגִלוּי, וְלִכְּן אֵינָה נִקְרָאת תְּפִלַּת שְׂוֹא חֶסֶד־וְשְׁלוֹם, כִּי
18	נִתְגַּלָּה לַעַת עַתָּה אֲלֵא נִשְׁאָר	18	בְּוִדָּאֵי הַמְּשִׁיף עָלָיו בְּחִינַת רְפוּאָה
19	בְּהֶעֱלֵם כּוֹי.	19	נִשְׁאָר בְּהֶעֱלֵם כּוֹי'. וְעַל־דִּרְךָ־זֶה מוּבָן גַּם בְּנוֹגַע לְמִשְׁכָּן שְׁנִמְצָא בְּהֶעֱלֵם כּוֹי.
			11 וְזֶהוּ גַם מָה שֶׁפְּתוּב בְּמֵאֲמָר חֲסִידוֹת שֶׁל רַבִּי הֲלֵל מִפֶּאֲרִיטְשׁ ⁴³ בְּשֵׁם אֲדִמּוֹ"ר
			12 הַזֶּקֶן, שְׁלִפְנֵי נְשָׁמוֹת הַגְּבוּהוֹת כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי - לֹא נִחְרַב הַבַּיִת
			13 כָּלֵל כּוֹי ⁴⁴ .

(43) פלח הרמון שמות ע' ז. (44) חסר הסיום (המו"ל).

אגרות קודש

[כ"ז שבט תשכ"א]

במענה למכ" מיום... רבו מלספור מרז"ל וגם פס"ד למעשה שיסודם זה ששקדו חכ" על תקנת בנות ישראל בעניני נישואין ואישות, ובפרט - בתיקון עגונות. ואם בכ"ז ישנו מצב שאין התורה מתרת העגונה - פשוט שזהו גם נגד שכל הבריאה להכניס רעפארם כפה"נ לאדם פלוני. וממנ"פ האדם המשנה פס"ד התורה ז. א. שלדעתו האדם למע' ממנה - וא"כ מה לו בכלל לתורה כזו שתצווהו מה לעשות. ואם יודע האמת שתורה מן השמים - איך זה שכל מוגבל של בני"א - בא לשנות פס"ד של הבורא הבלתי מוגבל ושאינו בערכו כו' ולומר שדין זה ישר בעיניו ודין זה לא כו'. ומסוג זה הם גם ההצעות שנשללו בהחלט ע"י גדולי הדורות שלפנינו וכן אלו שאגוה"ר דכאן המונה מאות רבנים שעסקו בתורה רוב שנותיהם ובהתמדה וכו' ואסרום.

תקותי שמזמן לזמן מוסיף בתומ"צ כהציווי להעלות בקודש ואין דבר העומד בפני הרצון. מרוסג"פ קטע משיחת יו"ד שבט שבטח יענינו וינצלו באופן המתאים.